



Socialdepartementet

## Tillfälliga bestämmelser om tillfällig föräldrapenning med anledning av covid-19

### 1. Sammanfattning

I propositionen Extra ändringsbudget för 2020 – Åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:132) föreslogs det bland annat att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, vid extraordinära händelser i fredstid, ska kunna meddela föreskrifter om undantag från bestämmelserna om tillfällig föräldrapenning i 13 kap. socialförsäkringsbalken, förkortad SFB, och om handläggning av ärenden i 110 kap. samma balk. Riksdagen fattade den 2 april 2020 beslut om förslagen i propositionen. Den aktuella lagändringen trädde i kraft den 7 april 2020.

I denna promemoria redovisas de förslag till bestämmelser om tillfällig föräldrapenning och handläggning av ärenden om tillfällig föräldrapenning som föranleds av den lagändring som avses ovan. Regleringen föreslås införas i en ny förordning.

Det föreslås att möjligheterna för föräldrar att få tillfällig föräldrapenning för vård av barn utvidgas. En förälder ska kunna få tillfällig föräldrapenning, men med en annan beräkningsgrund, för att vårda ett barn om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med att den verksamhet enligt skollagen (2010:800) som barnet normalt deltar i är stängd eller delvis stängd i vissa situationer som är hänförliga till sjukdomen covid-19.

Vidare föreslås att det särskilda vård- eller tillsynsbehovet som krävs för rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 22 § SFB ska kunna styrkas på annat sätt än genom läkarutlåtande.

Förordningen föreslås träda i kraft den 25 april 2020 och tillämpas på tillfällig föräldrapenning som avser tid från och med ikraftträdandet.

## 2. Förslag till förordning om viss tillfällig föräldrapenning med anledning av sjukdomen covid-19

Härigenom föreskrivs följande.

### **Inledande bestämmelser**

**1 §** I denna förordning finns bestämmelser om undantag från bestämmelserna om tillfällig föräldrapenning i 13 kap. socialförsäkringsbalken och från bestämmelserna om handläggning av ärenden i 110 kap. samma balk när det gäller ärenden om tillfällig föräldrapenning.

Förordningen är meddelad med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

### **Tillfällig föräldrapenning när verksamheter på skolområdet är stängda**

**2 §** En förälder har rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. socialförsäkringsbalken för vård av ett barn som avses i 16, 22 eller 27 § samma kapitel, om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med att den verksamhet enligt skollagen (2010:800) som barnet normalt deltar i är stängd eller delvis stängd i sådana situationer som avses

1. i 3 § första stycket lagen (2020:148) om tillfällig stängning av verksamheter på skolområdet vid extraordinära händelser i fredstid,

2. i 4 § första stycket samma lag, och

3. i 2 § första stycket förordningen (2020:115) om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta.

Med att en verksamhet enligt skollagen är stängd avses i denna förordning detsamma som i 2 § lagen om tillfällig stängning av verksamheter på skolområdet vid extraordinära händelser i fredstid. Med att en verksamhet enligt skollagen är delvis stängd avses i denna förordning detsamma som i 2 § tredje stycket förordningen om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta.

**3 §** Tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av 2 § lämnas under ett obegränsat antal dagar.

**4 §** En förälder har, på det sätt som avses i 13 kap. 18 § första meningen socialförsäkringsbalken, inte rätt till tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av 2 § för tid när föräldrapenning annars skulle ha lämnats. Detta gäller oavsett barnets ålder.

**5 §** Försäkringskassan får fatta beslut enligt 13 kap. 4 § socialförsäkringsbalken för tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av 2 § i fråga om barn som avses i 13 kap. 22 eller 27 § socialförsäkringsbalken.

**6 §** Överlåtelse enligt 13 kap. 8 § socialförsäkringsbalken av rätten till tillfällig föräldrapenning får, utöver i de fall som anges i den paragrafen, göras i samband med att den verksamhet enligt skollagen (2010:800) som barnet normalt deltar i är stängd eller delvis stängd.

Försäkringskassan får fatta beslut enligt 13 kap. 9 § socialförsäkringsbalken även när det gäller rätt till tillfällig föräldrapenning i det fall som anges i första stycket. Som villkor för detta gäller det som anges i 13 kap. 9 § andra stycket socialförsäkringsbalken.

**7 §** I stället för det som följer av hänvisningen i 13 kap. 33 § tredje stycket socialförsäkringsbalken till 28 kap. 7 § 1 samma balk ska tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av 2 § beräknas på ett underlag som motsvarar 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst sedan denna har multiplicerats med talet 0,87.

#### **Undantag från krav på läkarutlåtande**

**8 §** Med undantag från det som anges i 110 kap. 18 § första meningen socialförsäkringsbalken får det särskilda vård- eller tillsynsbehov som krävs för tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 22 § samma balk styrkas på annat sätt än genom läkarutlåtande.

#### **Bemyndiganden**

**9 §** Försäkringskassan får meddela ytterligare föreskrifter om tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av denna förordning. Försäkringskassan får även meddela föreskrifter om undantag från bestämmelserna om handläggning av ärenden i 110 kap. socialförsäkringsbalken när det gäller ärenden om sådan tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av denna förordning.

Föreskrifter enligt första stycket får endast meddelas vid extraordinära händelser i fredstid.

Försäkringskassan får meddela föreskrifter om verkställigheten av denna förordning.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 25 april 2020.

2. Bestämmelserna om tillfällig föräldrapenning i 2–4, 6 och 7 §§ och om undantag från kravet på läkarutlåtande i 8 § tillämpas inte på tillfällig föräldrapenning som avser tid före ikraftträdandet.

### 3. Tillfällig föräldrapenning vid stängning av verksamheter på skolområdet med anledning av sjukdomen covid-19

I den nya förordningen föreslås vissa undantag från bestämmelserna om tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. SFB. Det föreslås att det ska finnas rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. SFB i ytterligare en situation, nämligen när den verksamhet enligt skollagen (2010:800) som barnet normalt deltar i är stängd eller delvis stängd i vissa fall. De förutsättningar som, utöver vad som följer av 13 kap. SFB, gäller för rätt till tillfällig föräldrapenning vid en sådan stängning av verksamheter på skolområdet regleras särskilt i förordningen. I och med att tillfällig föräldrapenning som avses i den nya förordningen anses vara tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. SFB medför sådan ersättning rätt till föräldraledighet i enlighet med vad som följer av 8 § föräldraledighetslagen (1995:584).

#### 3.1 Bakgrund

Av Folkhälsomyndighetens information framgår att det nya coronaviruset nu har nått allmän spridning i samhället. Den 21 mars 2020 trädde lagen (2020:148) om tillfällig stängning av verksamheter på skolområdet vid extraordinära händelser i fredstid i kraft. Lagen innebär bl.a. att regeringen får meddela föreskrifter om att förskoleenheter, skolenheter, fritidshem eller andra verksamheter enligt skollagen ska stängas tillfälligt. Regeringen har dock ännu inte fattat något sådant beslut. Även huvudmän för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet enligt skollagen ges med den nya lagstiftningen möjlighet att i vissa situationer stänga verksamhet tillfälligt. Kommuner och enskilda som har godkänts som huvudmän kan enligt 2 kap. 2 och 5 §§ skollagen vara huvudmän för förskola och fritidshem. Vidare kan staten vara huvudman för fritidshem vid en skolenhet med specialskola eller sameskola (2 kap. 4 § skollagen). Verksamheten kan med stöd av lagen om tillfällig stängning av verksamheter på skolområdet vid extraordinära händelser i fredstid stängas under samma förutsättningar som gäller för huvudmän för t.ex. grundskola enligt förordningen (2020:115) om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta (bet. 2019/20:UbU25 s. 8).

I förordningen om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta anges att när en huvudman håller en skolenhet stängd i vissa situationer så ska eleverna i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan kunna tillförsäkras sin rätt till utbildning. Situationerna mot-

svarar de som anges i lagen om tillfällig stängning av verksamheter på skolområdet vid extraordinära händelser i fredstid. I förordningen anges därutöver att en skolenhet (som omfattar förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola eller gymnasiesärskola) kan vara *delvis* stängd i vissa situationer. En skolenhet kan stängas delvis för att en mindre andel av eleverna ska kunna ges utbildning i skolans lokaler t.ex. för att undervisas i vissa praktiska moment eller för att tillhandahålla sådant särskilt stöd som enbart kan ges i skolans lokaler. I förordningen finns även bestämmelser som innebär att om regeringen, med stöd av lagen om tillfällig stängning av verksamheter på skolområdet vid extraordinära händelser i fredstid, beslutar att stänga förskolor, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet så ska omsorg ändå erbjudas vissa barn. Detsamma ska gälla om huvudmannen stänger sådana verksamheter med stöd av samma lag.

Med att verksamheten är stängd avses att verksamhetens lokaler är stängda för barnen eller eleverna, men att undervisning bedrivs där eleven och läraren är åtskilda i rum men inte i tid, eller i både rum och tid, eller att någon verksamhet tillfälligt inte alls bedrivs. Med att en skolenhet är delvis stängd avses att utbildning bedrivs med en mindre andel elever närvarande i skolenhetens lokaler och att övrig undervisning bedrivs där eleven och läraren är åtskilda i rum men inte i tid, eller i både rum och tid, eller att viss verksamhet tillfälligt inte alls bedrivs.

### **3.2 Tillfällig föräldrapenning när verksamheter inom skolområdet stänger**

När tillfällig föräldrapenning lämnas enligt nuvarande regler är det i de flesta fall barnets sjukdom eller smitta som är orsaken till att en förälder behöver avstå från förvärvsarbete. De nuvarande bestämmelserna innebär också att föräldrarna själva får lösa behovet av omsorg om barnet om det inte är sjukt eller smittat. I en situation när det finns hög risk för smittspridning av en samhällsfarlig sjukdom finns det behov av att utvidga det antal situationer som tillfällig föräldrapenning kan lämnas för.

De ekonomiska konsekvenserna för ett hushåll kan i vissa fall bli omfattande om föräldrar måste avstå från förvärvsarbete för att vara hemma med barn vars förskola, skola, fritidshem eller annan pedagogisk verksamhet tillfälligt har stängts, utan möjlighet till ersättning. Det finns därför skäl att under en begränsad tid utvidga möjligheterna för föräldrar att få tillfällig föräldrapenning för vård av ett barn, om föräldrarna behöver avstå från förvärvs-

arbete i samband med att den verksamhet enligt skollagen som barnet normalt deltar i är stängd eller delvis stängd som en åtgärd för att motverka spridningen av det virus som orsakar sjukdomen covid-19. Med sådan verksamhet avses förskoleenhet, skolenhet, fritidshem eller annan verksamhet enligt skollagen.

De situationer för vilka den utvidgade rätten till tillfällig föräldrapenning ska kunna lämnas är följande:

- att huvudmannen håller verksamheten stängd på grund av att huvudmannen har bedömt att en så stor andel av personalen vid verksamheten är frånvarande med anledning av det virus som orsakar sjukdomen covid-19 att det under viss tid inte går att bedriva verksamheten,
- att huvudmannen håller en skolenhet delvis stängd på grund av att huvudmannen har bedömt att en så stor del av personalen vid skolenheten är frånvarande med anledning av det virus som orsakar sjukdomen covid-19 att det under viss tid inte går att bedriva verksamheten,
- att huvudmannen håller verksamheten stängd efter samråd med smittskyddsläkare,
- att huvudmannen håller en skolenhet delvis stängd efter samråd med smittskyddsläkare,
- att verksamheten ligger i ett område som Folkhälsomyndigheten har beslutat ska vara avspärrat,
- att huvudmannen håller verksamheten stängd med anledning av rekommendation från Folkhälsomyndigheten,
- att huvudmannen håller en skolenhet delvis stängd med anledning av rekommendation från Folkhälsomyndigheten, eller
- att regeringen har föreskrivit om stängning.

Situationerna som avses är alltså de som regleras i 3 § första stycket och 4 § första stycket lagen om tillfällig stängning av verksamheter på skolområdet vid extraordinära händelser i fredstid och i 2 § första stycket förordningen om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta.

Rätten till tillfällig föräldrapenning föreslås omfatta föräldrar med barn som normalt deltar i verksamheter enligt skollagen som förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem, specialskola, sameskola och vissa särskilda utbildningsformer på grundskolenivå. Utöver det ska den tillfälliga föräldrapenningen kunna lämnas när barnet normalt deltar i annan pedagog-



isk verksamhet enligt skollagen, t.ex. pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem. När det finns särskilt vård- och tillsynsbehov ska rätten även gälla för barn som är elever i gymnasiet eller i gymnasiesärskolan.

Regleringen finns i 2 § den nya förordningen.

### **3.3 Barn som ersättning ska lämnas för**

I den nya förordningen föreslås att den utvidgade rätten till tillfällig föräldrapenning ska kunna lämnas till föräldrar till de barn som avses i 13 kap. 16, 22 och 27 §§ SFB, dvs. sådana barn som omfattas av rätten till tillfällig föräldrapenning vid sjukdom. Den utvidgade rätten till tillfällig föräldrapenning omfattar således

- vård av barn som inte har fyllt 12 år,
- vård av barn som har fyllt 12 men inte 16 år när det är styrkt att barnet är i behov av särskild tillsyn eller vård på grund av sjukdom (i annat fall än som avses i 13 kap. 30 § SFB), utvecklingsstörning eller annat funktionshinder, och
- vård av barn som har fyllt 16 år och som omfattas av personkretsen i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS (maximalt till och med vårterminen det år då barnet fyller 23 år).

Nuvarande åldersgränser för vård av sjukt barn utgår ifrån att barn yngre än 12 år generellt kan ha ett behov av tillsyn och omsorg. Det kan antas att många föräldrar med något äldre barn kommer att kunna arbeta hemifrån eller att barnet kan vara själv hemma en del av en dag om den del av skolverksamheten som barnet skulle ha deltagit i är stängd. Det gäller dock inte alla föräldrar eller alla barn eftersom arbetsvillkor och barns behov kan variera mycket. Om den verksamhet som barnet normalt vistas i stängs under en längre tid kan det finnas ett större behov av föräldrarnas närvaro även för barn i mellanstadieåldern. Den utvidgade rätten till ersättning bör därför omfatta barn upp till 12 år.

#### **Barn med särskilt vård- och tillsynsbehov**

För barn som är 12 år eller äldre krävs att barnet har ett särskilt behov av vård och tillsyn på grund av sjukdom, utvecklingsstörning eller annat funktionshinder för att föräldrarna ska ha rätt till tillfällig föräldrapenning vid sjukdom. Detta grundar sig i en grundläggande bedömning att dessa barn har

ett större behov av vuxennärvaro än vad som vanligen förekommer för barn i den åldern. Motsvarande bedömning görs när det gäller behovet av att avstå från arbete i samband med stängning av verksamheter på skolområdet, dvs. att dessa barn har ett behov av vuxennärvaro när de är hemma under hela skoldagar under eventuellt en längre tidsperiod.

Vid ett beslut om stängning av verksamhet på skolområdet ska, enligt förordningen om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta, barn och elever erbjudas förskola eller fritidshem om de av fysiska, psykiska eller andra skäl är i behov av sådant särskilt stöd i sin utveckling som endast kan erbjudas där. Det kan t.ex. vara barn med funktionsnedsättningar eller sjukdomar som behöver extra stöd i sin utveckling eller barn som har insatser enligt LSS. Vårdnadshavaren ska anmäla behov av omsorg. Bedömningen när det gäller vem som ska erbjudas förskola eller fritids enligt ovan görs av hemkommunen respektive huvudmannen för skolverksamheten. Därutöver följer av LSS att vissa skolungdomar över 12 år har rätt till korttidstillsyn utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov. Korttidstillsynen omfattas inte av den nu nämnda förordningen om stängning av verksamheter på skolområdet.

Barn som är 12 år eller äldre och som av andra skäl än sjukdom eller funktionsnedsättning har behov av stöd i sin utveckling bör få det stöd de behöver för att ha möjlighet att nå kunskapskraven i skolan. Om ett barn exempelvis kan ha svårigheter att ta till sig undervisningen är det skolans ansvar att ordna så att skolverksamheten fungerar på lämpligt sätt för barnet. Vid denna bedömning och i all utbildningsverksamhet som rör barn ska barnets bästa vara utgångspunkten (se 1 kap. 10 § skollagen och artiklarna 3, 28 och 29 i FN:s konvention om barnets rättigheter som gäller som lag i Sverige, enligt lagen [2018:1197] om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter).

Under den tid som barn eller elever deltar i någon av de verksamheter som erbjuds vid en stängning av verksamheter på skolområdet kan barnets behov av omsorg vara löst och föräldern sakna behov av att avstå från förvärvsarbete. Om ett barn, t.ex. på grund av sina särskilda behov, sin sjukdom eller sin funktionsnedsättning inte kan delta i den omsorg som erbjuds kan föräldern ändå behöva avstå från förvärvsarbete för att vårda barnet. Vissa barn med särskilt vård- och tillsynsbehov kan även vara särskilt sårbara och tillhöra en riskgrupp när det gäller effekter av smitta. Mot bakgrund av detta

föreslås att även föräldrar till barn mellan 12 och 16 år med särskilt vård- och tillsynsbehov på grund av sjukdom, utvecklingsstörning eller annat funktionshinder samt föräldrar till barn mellan 16 och 23 år som omfattas av personkretsen i LSS ska ha rätt till tillfällig föräldrapenning vid stängning av verksamheter på skolområdet.

#### **Det särskilda vård- eller tillsynsbehovet ska vara styrkt**

För att den utvidgade rätten till tillfällig föräldrapenning vid stängning av verksamheter på skolområdet ska gälla för ett barn som har fyllt 12 men inte 16 år ska barnets särskilda vård- eller tillsynsbehov vara styrkt på samma sätt som gäller för rätt till tillfällig föräldrapenning för ett sådant barn vid sjukdom, enligt 13 kap. 33 § SFB. När det gäller tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 22 § SFB ska det särskilda vård- eller tillsynsbehovet enligt nu gällande reglering i 110 kap. 18 § samma balk styrkas genom läkarutlåtande. Det föreslås emellertid att det införs ett tillfälligt undantag från detta krav i den nya förordningen och att behovet under den tid förordningen gäller kan styrkas på annat sätt (se avsnitt 4). Något krav på läkarutlåtande när det gäller den utvidgade tillfälliga föräldrapenningen i fråga om barn som avses i 13 kap. 22 § SFB bör därför inte införas. Se avsnitt 4 angående hur behovet kan styrkas.

#### **Förhandsbesked**

Försäkringskassan får enligt 13 kap. 4 § SFB i förväg pröva om förutsättningarna för tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap 22 eller 27 § SFB är uppfyllda, dvs. att ett barn som har fyllt 12 men inte 16 år har ett styrkt särskilt vård- och tillsynsbehov eller att ett barn som har fyllt 16 år tillhör personkretsen i LSS. Beslut fattas i form av ett s.k. förhandsbesked om tillfällig föräldrapenning. Föräldern behöver inte ansöka om ett förhandsbesked utan Försäkringskassan kan fatta ett sådant beslut i anslutning till att en förälder till ett barn över 12 år ansöker om tillfällig föräldrapenning för barnet. Förhandsbeskedet är bindande för den tid som anges i Försäkringskassans beslut, men kan omprövas om de förhållanden som har lagts till grund för beslutet ändras. Förhållanden som t.ex. barnets ålder och hur vård- och tillsynsbehov kan förväntas utvecklas påverkar bindningstiden. Tiden bör dock inte sättas längre än till två år (se prop. 1984/85:78 s. 68).

Ett förhandsbesked underlättar både för föräldern, som inte behöver styrka det särskilda vård- och tillsynsbehovet vid varje ansökan, och för Försäkringskassans handläggning. I syfte att underlätta för båda parter föreslås det

att Försäkringskassan ska få besluta om förhandsbesked enligt 13 kap. 4 § SFB även för tillfällig föräldrapenning vid stängning av verksamheter på skolområdet.

Regleringen finns i 2 och 5 §§ den nya förordningen.

### **3.1 Behov av att avstå från förvärvsarbete på grund av stängning av verksamheter på skolområdet**

För rätt till tillfällig föräldrapenning i den aktuella situationen ska föräldern ha behov av att avstå från sitt förvärvsarbete för att vårda barnet. En förälders behov av att avstå från förvärvsarbete ska bedömas utifrån samma grunder som gäller för bedömningen av om en förälder behöver avstå från förvärvsarbete när det gäller tillfällig föräldrapenning enligt vissa av bestämmelserna i 13 kap. SFB, t.ex. 16 §. Att en arbetslös förälder går miste om arbetslöshetsersättning likställs med att föräldern avstår från förvärvsarbete vid tillämpningen av bestämmelserna om tillfällig föräldrapenning. Utgångspunkten är att en förälder i sin ansökan om tillfällig föräldrapenning intygar att han eller hon på grund av att den del av barnets verksamhet enligt skollagen som barnet skulle ha deltagit i är stängd en viss dag har behövt avstå från arbete eller gått miste om arbetslöshetsersättning den dagen för att vårda barnet.

Om en skolenhet håller delvis stängt (se avsnitt 3.2 och 3.3) och barnet är i skolan vissa dagar i veckan eller en del av en dag så har föräldern inget behov av att avstå från förvärvsarbete den tiden. Om deltagandet i skolan utgör del av dag, och barnet är hemma resterande tid, kan föräldern ha behov av att avstå från arbete för att vårda barnet den tid barnet inte deltar i skolverksamheten (se mer om förmånsnivåer i avsnitt 3.4). Om barnet är hemma av en annan anledning än att den del av barnets verksamhet enligt skollagen som barnet normalt deltar i är stängd, så kan förälderns behov av att avstå från förvärvsarbete inte kopplas till stängningen. Föräldern har då inte rätt till den utvidgade tillfälliga föräldrapenningen. Det föreslås att en förälder inte ska ha rätt till tillfällig föräldrapenning vid stängning av verksamheter på skolområdet för samma tid som föräldrapenning annars skulle ha lämnats. Den tillfälliga föräldrapenningen ska genom att ge en viss kompensation för den inkomstförlust som uppstår skydda föräldern när han eller hon behöver avstå från förvärvsarbete eller arbetslöshetsersättning för att i stället vårda ett barn. En förälder som redan får föräldrapenning har inte någon sådan inkomstförlust. En motsvarande bestämmelse finns när ett barn

till föräldern är sjuk (13 kap. 18 § SFB). I det fallet kan förmånerna bytas ut om barnet vårdas på sjukhus. Eftersom sjukhusvård inte är en relevant situation när det gäller stängning av verksamheter på skolområdet föreslås det inte att föräldrapenning ska kunna bytas ut mot tillfällig föräldrapenning som lämnas när verksamheter på skolområdet stänger. Genom att inte möjliggöra utbyte minskar även administrationen för Försäkringskassan.

Det kan i sammanhanget nämnas att tillfällig föräldrapenning inte kan lämnas för samma tid som exempelvis sjuklön och sjukpenning (11 kap. 14 § SFB). Regleringen finns i 2 och 4 §§ den nya förordningen.

### **3.2 Förmånstiden**

Inom den tillfälliga föräldrapenningen finns olika förmånstider för olika delar av förmånen. Det föreslås ingen uttalad gräns för under hur många dagar tillfällig föräldrapenning vid stängning av verksamheter på skolområdet ska kunna lämnas eftersom det inte i förväg går att avgöra hur länge en stängning av verksamheter på skolområdet kan pågå. Avsikten är dock att stängning av verksamheter på skolområdet och därmed rätten till tillfällig föräldrapenning i sådana situationer ska gälla under en begränsad tid och att förmånen därmed endast kan lämnas under en sådan begränsad tid.

Regleringen finns i 3 § den nya förordningen.

### **3.3 Överlåtelse av tillfällig föräldrapenning vid stängning av verksamheter på skolområdet**

När ett barn eller barnets ordinarie vårdare, t.ex. en hemarbetande förälder eller en dagbarnvårdare, är sjuk kan en förälder överlåta rätt till tillfällig föräldrapenning till någon annan försäkrad som i stället för föräldern vårdar barnet. Det bör finnas en möjlighet till överlåtelse även när det gäller tillfällig föräldrapenning vid stängning av verksamheter på skolområdet. För en ensamstående förälder som behöver fortsätta att arbeta kan det t.ex. finnas ett sådant behov av ekonomiska skäl. Föräldrar som inte erbjuds omsorg eller tillsyn av barnet kan ändå behöva fortsätta att arbeta och därmed ha behov av att någon annan försäkrad person vårdar barnet.

I 13 kap. 9 § SFB finns en reglering om att Försäkringskassan, efter medgivande av en förälder, kan besluta att en annan person som är försäkrad för tillfällig föräldrapenning och som i stället för föräldern avstår från förvärvsarbete ska få rätt till tillfällig föräldrapenning. Som villkor för detta gäller dels

att föräldern på grund av egen sjukdom eller smitta inte kan vårda barnet, dels att föräldern inte får tillfällig föräldrapenning endast av det skälet att han eller hon för samma tid får sådan förmån som avses i 11 kap. 14 § SFB (exempelvis sjuklön eller sjukpenning) eller smittbärrapenning. I en situation när föräldern själv är sjuk och får t.ex. sjuklön och inte kan vårda barnet när förskola eller skola är stängd men önskar att någon annan närstående ska vårda barnet, så bör Försäkringskassan kunna besluta att den personen kan få tillfällig föräldrapenning. Situationen kan vara särskilt aktuell med anledning av pågående spridning av det virus som orsakar sjukdomen covid-19. Försäkringskassan bör därför även i det fall som anges ovan och alltså i enlighet med vad som anges i 13 kap. 9 § SFB få besluta att någon annan försäkrad kan vårda barnet med tillfällig föräldrapenning.

Regleringen finns i 6 § den nya förordningen.

### **3.4 Ersättningens storlek**

Tillfällig föräldrapenning vid stängning av verksamheter på skolområdet bör lämnas enligt befintliga bestämmelser i 13 kap. SFB och beräknas utifrån föräldrarnas sjukpenninggrundande inkomst såsom anges i 13 kap. 33–38 §§ samma balk. När det gäller tillfällig föräldrapenning vid stängning av verksamheter på skolområdet föreslås det dock en reduktion av det beräkningsunderlag som ska ligga till grund för beräkning av dagbeloppet för tillfällig föräldrapenning.

Tillfällig föräldrapenning vid stängning av verksamheter på skolområdet ska beräknas på ett underlag som motsvarar 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst sedan den har multiplicerats med 0,87, i stället för talet 0,97 som följer av hänvisningen i 13 kap. 33 § tredje stycket SFB till 28 kap. 7 § 1 samma balk. Det innebär att föräldrar får ca 90 procent av den dagersättning de normalt får i tillfällig föräldrapenning. Medelersättningen beräknas bli 891 kronor per dag.

Föräldrar har i dag inte någon möjlighet att få tillfällig föräldrapenning när förskola, skola eller fritidshem tillfälligt är stängda. Ersättning bör betalas ut till de föräldrar som behöver avstå från förvärvsarbete under den tiden. Ersättningen kan därmed bidra till att hushållet klarar nödvändiga utgifter när föräldern behöver avstå från förvärvsarbete eller arbetslöshetsersättning.

Regleringen finns i 7 § den nya förordningen.

## Förmånsnivåer

Förslaget i den nya förordningen innebär att föräldrar kommer att kunna få tillfällig föräldrapenning vid stängning av verksamheter på skolområdet på olika förmånsnivåer på samma sätt som vid tillfällig föräldrapenning i övrigt, dvs. enligt bestämmelserna i 13 kap. 5 § SFB som gäller för tillfällig föräldrapenning i allmänhet. Det blir således möjligt för en förälder att arbeta del av en dag och få tillfällig föräldrapenning för den delen som han eller hon har avstått från arbete. Det möjliggör exempelvis för föräldrar som önskar arbeta del av dag att varva arbete med vård av barn eller för två föräldrar att dela på omsorgen av barnen under dagen.

### 4. Undantag från krav på läkarutlåtande

Enligt 13 kap. 22 § SFB lämnas för barn mellan 12 och 16 år tillfällig föräldrapenning vid barnets sjukdom eller smitta endast om det är styrkt att barnet är i behov av särskild tillsyn eller vård av vissa anledningar. I 110 kap. 18 § första meningen SFB föreskrivs ett krav på läkarutlåtande för att styrka det särskilda vård- eller tillsynsbehovet. Det föreslås ett tillfälligt undantag från kravet på läkarutlåtande. Det innebär att det särskilda vård- eller tillsynsbehovet fortfarande behöver styrkas, men att det får styrkas på annat sätt än genom ett sådant utlåtande. Syftet är att avlasta sjukvården under utbrottet av det nya coronaviruset som orsakar sjukdomen covid-19. Behovet bedöms kunna styrkas på andra sätt, exempelvis genom handlingar i en annan form än ett utlåtande eller från andra personer än läkare. Det kan t.ex. handla om ett utlåtande eller intyg av någon annan personal inom hälso- och sjukvården eller någon personal i förskolans eller skolans verksamhet, som t.ex. kurator, psykolog, fysioterapeut eller specialpedagog. Det kan även vara en journalanteckning från hälso- och sjukvården. Mot bakgrund av det höga beviskravet bör det vara fråga om information från en person som i sin yrkesroll har god kompetens att bedöma barnets behov av vård och tillsyn. Det är Försäkringskassan som i det enskilda fallet bedömer vad som krävs för att behovet ska anses vara styrkt.

Det kan i sammanhanget noteras att tillfällig föräldrapenning vid stängning av verksamheter på skolområdet inte omfattas av lydelsen av 110 kap. 18 § första meningen SFB. Det finns därmed inte något krav på läkarutlåtande för att styrka det särskilda vård- eller tillsynsbehovet för barn mellan 12 och 16 år när det gäller sådan tillfällig föräldrapenning. Därför behöver det inte göras något undantag från 110 kap. 18 § första stycket när det gäller sådan tillfällig föräldrapenning.

Vid en ansökan om tillfällig föräldrapenning för barn som är mellan 12 och 16 år kan Försäkringskassan utifrån det styrkta vård- och tillsynsbehovet utfärda ett förhandsbesked (se även avsnitt 3.3). Det är Försäkringskassan som bedömer möjligheten till ett förhandsbesked samt bindningstiden för detsamma. När det särskilda vård- eller tillsynsbehovet kan styrkas även på annat sätt än genom läkarutlåtande får Försäkringskassan även på annat underlag bedöma möjligheterna till förhandsbesked samt bindningstid. Det är de styrkta förhållandena, t.ex. barnets ålder och hur vård- och tillsynsbehov kan förväntas utvecklas, som påverkar bindningstiden.

Regleringen finns i 8 § den nya förordningen.

## 5. Bemyndiganden till Försäkringskassan

Utbrottet av det nya coronaviruset som orsakar sjukdomen covid-19 har aktualiserat behovet av särskild författning vid extraordinära förhållanden i fredstid. Exempel på det är det nya regelverket om tillfällig föräldrapenning som föreslås i denna promemoria. Det skulle kunna uppstå situationer som inte har förutsetts och som snabbt måste lösas för att inte enskilda eller det allmänna ska drabbas av negativa konsekvenser. Det finns därför behov av att ge Försäkringskassan möjlighet att meddela kompletterande föreskrifter till de bestämmelser om en utvidgad rätt till tillfällig föräldrapenning som föreslås. Försäkringskassan bör därför bemyndigas att meddela ytterligare föreskrifter om tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av förordningen. Försäkringskassan bör vidare ges rätt att meddela föreskrifter om undantag från bestämmelserna om handläggning av ärenden i 110 kap. socialförsäkringsbalken när det gäller ärenden om sådan tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av förordningen. Sådana föreskrifter ska endast få meddelas vid extraordinära händelser i fredstid.

Försäkringskassan bör därutöver ges rätt att meddela de föreskrifter som behövs för verkställigheten av den nya förordningen.

Regleringen finns i 9 § den nya förordningen.

I detta sammanhang är det viktigt att understryka att Försäkringskassan när den bereder föreskrifter i enlighet med det föreslagna bemyndigandet ska iaktta vad som framgår av förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning och förordningen (2014:570) om regeringens medgivande till beslut om vissa föreskrifter. Av 2 § sistnämnda förordning framgår



att en förvaltningsmyndighet ska inhämta regeringens medgivande att besluta föreskrifter som vid tillämpningen kan få effekter på kostnader för staten, kommuner eller regioner som inte är oväsentliga. Regeringen ska inför sitt beslut få del av förslaget till föreskrifter och den konsekvensutredning som ligger till grund för förslaget. Om det innebär fara för miljön, rikets säkerhet, liv, personlig säkerhet eller hälsa eller risk för betydande ekonomisk skada om föreskrifterna inte beslutas, får enligt 3 § samma förordning regeringens medgivande inhämtas i efterhand.

## 6. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Den nya förordningen bör träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 25 april 2020.

Bestämmelserna om tillfällig föräldrapenning och om undantag från krav på läkarutlåtande bör tillämpas på tillfällig föräldrapenning som avser tid från och med ikraftträdandet.

## 7. Konsekvenser

Den nya förordning som föreslås syftar till att bidra till minskad smittspridning och därigenom öka skyddet för befolkningen och viktiga samhällsfunktioner samt att förstärka försäkringsskyddet för berörda individer. Åtgärden genomförs för att minska risken för både de kortsiktiga och långsiktiga konsekvenser som skulle kunna uppstå för samhället om inte åtgärderna genomförs.

Förslagen som lämnas i förordningen är av tillfällig karaktär och bedömningen är att åtgärderna i huvudsak har positiva om än inte betydande eller varaktiga konsekvenser för jämställdheten, för barn och för offentlig sektor. Effekterna är dock svåra att bedöma eftersom det saknas erfarenhet av liknande åtgärder samt att omfattningen på eventuella stängningar av verksamheter inom skolområdet är okända. Åtgärderna har stor effekt på statens budget.

### 7.1 Konsekvenser för statens budget

#### 7.1.1 Anslaget föräldraförsäkring

Undantag från bestämmelserna i SFB om tillfällig föräldrapenning innebär att antalet situationer som i dag kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning utökas vilket innebär ökade utgifter för anslaget föräldraförsäkring. Storleken

på utgiftsökningen är behäftade med stor osäkerhet eftersom det är svårt att bedöma hur många verksamheter som stänger, hur länge de stänger och hur många föräldrar som har behov av att använda ersättningen.

### 7.1.2 Försäkringskassan

De ändringar som föreslås bedöms innebära både administrativa och ekonomiska konsekvenser för Försäkringskassan.

Försäkringskassan ska pröva rätten till ersättning utifrån delvis nya grunder i ett potentiellt mycket stort antal ärenden. Detta kräver utveckling av handläggningsprocesser, it-system och vägledningar samt utbildning av personal. Det kan dock i dagsläget inte bedömas i vilken omfattning som förslagen i förordningen fordrar it-utveckling och ny administration hos Försäkringskassan

Försäkringskassan behöver viss förberedelsestid innan det kommer att finnas möjlighet att ansöka om och betala ut tillfällig föräldrapenning vid stängning av verksamheter på skolområdet.

### 7.1.3 De allmänna förvaltningsdomstolarna

I vilken utsträckning beslut om tillfällig föräldrapenning vid stängning av verksamheter på skolområdet kommer att överklagas till de allmänna förvaltningsdomstolarna är svårt att förutsäga. Det ligger emellertid nära till hands att jämföra med mål om föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning under tidigare år. Av de 7,6 miljoner beslut som Försäkringskassan fattade i ärenden om föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning 2018 var det endast 287 som överklagades till förvaltningsrätten (Försäkringskassans årsredovisning 2019). Det går inte att redovisa statistiken uppdelad på kvinnor och män då Domstolsverket inte gör någon sådan uppdelning. Denna målkategori förekommer alltså endast i begränsad omfattning. Förslaget torde således komma att medföra få tillkommande mål hos domstolarna. Förslaget bedöms därmed inte ge upphov till annat än sådana marginella kostnadsökningar för de allmänna förvaltningsdomstolarna som ryms inom befintliga ramar.

## 7.2 Konsekvenser för hälso- och sjukvården

Slopandet av krav på läkarutlåtande för att styrka särskilt vård- och tillsynsbehov för barn som har fyllt 12 men inte 16 år minskar arbetsbelastningen för hälso- och sjukvården.

### **7.3 Konsekvenser för företag**

Både små och stora företag som har anställda som är föräldrar kommer att möta de nya reglerna. Det kommer innebära ett minskat antal personer som kan arbeta när de behöver avstå arbete för att sköta omsorg om sina barn vid en eventuell tillfällig stängning av verksamheter på skolområdet. Samtliga företag och branscher förväntas påverkas av förslaget men det kan finnas skillnader i hur stora konsekvenserna blir t.ex. på grund av de anställdas åldersfördelning på det aktuella företaget eller i branschen. De eventuella negativa effekterna kan dock mildras genom att ersättningen går att använda under en del av en dag.

Egenföretagare omfattas av den utvidgade rätten till tillfällig föräldrapenning på samma sätt som anställda. Möjligheterna att använda del av dag möjliggör för företagare som önskar upprätthålla sin verksamhet att göra så och vårda barn del av dagen. Det föreslås även att en förälder ska få möjlighet att överlåta rätt till tillfällig föräldrapenning även i denna situation, vilket kan underlätta för företagarna.

### **7.4 Konsekvenser för jämställdheten**

Enligt Försäkringskassan så tar kvinnor del av tillfällig föräldrapenning för vård av ett barn som är sjukt eller smittat i betydligt högre utsträckning än män. Kvinnor tog 2018 ut 62 procent av dagarna medan män tog ut 38 procent. Detta mönster kan komma att återspeglas i användningen av tillfällig föräldrapenning i den situation som nu föreslås. Det bör dock ses i ljuset av att arbetssituationen för många föräldrar förändrats snabbt med exempelvis en större omfattning av arbete hemifrån och omfattande permitteringar, vilket kan ha inverkan på könsfördelningen av hem- och omsorgsarbetet i stort, oavsett om verksamheter inom skolområdet stänger eller inte, och oavsett om det finns en möjlighet till ekonomisk kompensation. Att fler föräldrar arbetar hemifrån eller har en ökad föräldranärvaro i hemmet av andra skäl kan också inverka på föräldrars behov av att avstå från förvärvsarbete och därför kan fördelningen av tillfällig föräldrapenning för denna situation komma att se annorlunda ut än vad den gör för tillfällig föräldrapenning när barnet är sjukt eller smittat.

Om fler kvinnor än män även utan ersättning skulle avstå från förvärvsarbete i detta syfte, vilket kan vara fallet givet nuvarande snedfördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet, så innebär förslaget om utvidgning

av den tillfälliga föräldrapenningen att kvinnors ekonomiska situation ändå stärks.

### **7.5 Konsekvenser för barn**

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) ska beaktas. Barnkonventionen anger att barnet ska ses som en individ med egna rättigheter. En av barnkonventionens fyra grundprinciper understryker varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling.

Även barn i mellanstadieålder, som normalt sett kan klara sig själva på exempelvis eftermiddagen efter skolan, kan anses ha ett behov av tillsyn och omsorg när skolan är stängd. Det gäller även de barn i äldre åldrar som har ett särskilt vård- och tillsynsbehov, exempelvis på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning. Förslaget innebär att föräldrar som behöver avstå från förvärvsarbete för att tillgodose det behovet ges en sådan möjlighet. Vid beslut om att ge elever fjärr- eller distansundervisning bör det övervägas om det är lämpligt att bedriva sådan undervisning med hänsyn till elevernas ålder och övriga förutsättningar. Särskilda överväganden bör göras när det gäller t.ex. elever i grundsärskolan och gymnasiesärskolan.

För föräldrar till barn över 12 år utan särskilda vård- och tillsynsbehov finns dock inte någon möjlighet till tillfällig föräldrapenning i den aktuella situationen. Det gör det inte heller när barnet är sjukt eller smittat. Huvudmannen för en skola har ansvar för att elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever kan t.ex. behöva stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Sådant stöd kan bli aktuellt under den period som elever ges fjärr- eller distansundervisning och när skolan har öppnat och elever återgår till ordinarie undervisning. I sammanhanget kan också nämnas att skyldigheten att erbjuda näringsriktiga skolmåltider enligt skollagen gäller även i förhållande till elever som endast ges fjärr- eller distansundervisning. Förslaget om tillfällig föräldrapenning vid stängning av verksamheter på skolområdet innebär att omsorgen om barn kan tryggas i flertalet fall. Det innebär att föräldrar som exempelvis har svårigheter med att arbeta hemifrån eller som inte kan vara lediga på annan grund kan ges möjlighet att få ledigt från arbetet för att ta hand om sina barn. Närvaron kan innebära ökad trygghet för de flesta barn. Föräldrar ges ekonomisk kompensation för förlorad arbetsinkomst i den aktuella situationen, en utvidgning av rätten till tillfällig

föräldrapenning i en situation som kan innebära ekonomiska svårigheter för många familjer. Förslaget bedöms därför som positivt för de barn vars föräldrar har rätt till ersättning.

## 8. Författningskommentar

### **Förslaget till förordning om viss tillfällig föräldrapenning med anledning av sjukdomen covid-19**

#### **Inledande bestämmelser**

**1 §** I denna förordning finns bestämmelser om undantag från bestämmelserna om tillfällig föräldrapenning i 13 kap. socialförsäkringsbalken och från bestämmelserna om handläggning av ärenden i 110 kap. samma balk när det gäller ärenden om tillfällig föräldrapenning.

Förordningen är meddelad med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

Paragrafen innehåller en upplysning om förordningens huvudsakliga innehåll.

I *första stycket* anges att förordningen innehåller bestämmelser om undantag från bestämmelserna om tillfällig föräldrapenning i 13 kap. socialförsäkringsbalken (jfr 2–7 §§) och från bestämmelserna om handläggning av ärenden i 110 kap. samma balk när det gäller ärenden om tillfällig föräldrapenning (jfr 8 §). Tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av förordningen utgör en förmån enligt socialförsäkringsbalken. Detta medför bl.a. att bestämmelserna i socialförsäkringsbalken om handläggning, beslut, omprövning och överklagande som gäller för förmånen tillfällig föräldrapenning i allmänhet även gäller när tillfällig föräldrapenning lämnas med stöd av denna förordning, om inte något annat anges i förordningen (se även kommentaren till 2 §).

Av *andra stycket* framgår att förordningen är meddelad med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

#### **Tillfällig föräldrapenning när verksamheter på skolområdet är stängda**

**2 §** En förälder har rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. socialförsäkringsbalken för vård av ett barn som avses i 16, 22 eller 27 § samma kapitel, om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med att den verksamhet enligt skollagen (2010:800) som barnet normalt deltar i är stängd eller delvis stängd i sådana situationer som avses

1. i 3 § första stycket lagen (2020:148) om tillfällig stängning av verksamheter på skolområdet vid extraordinära händelser i fredstid,
2. i 4 § första stycket samma lag, och
3. i 2 § första stycket förordningen (2020:115) om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta.

Med att en verksamhet enligt skollagen är stängd avses i denna förordning detsamma som i 2 § lagen om tillfällig stängning av verksamheter på skolområdet vid extraordinära händelser i fredstid. Med att en verksamhet enligt skollagen är delvis stängd avses i denna förordning detsamma som i 2 § tredje stycket förordningen om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta.

Paragrafen reglerar ytterligare en situation i vilken det finns rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. socialförsäkringsbalken, utöver de situationer som anges i det kapitlet. Tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av paragrafen är tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. socialförsäkringsbalken och därmed en föräldrapenningsförmån enligt samma balk (se 11 kap. 2 § 2). Förmånen omfattas av samma regleringar som gäller i de fall tillfällig föräldrapenning lämnas med stöd av bestämmelser i 13 kap. samma balk, exempelvis bestämmelserna i det nämnda kapitlet som gäller för tillfällig föräldrapenning i allmänhet, om inte något annat framgår av denna förordning (se även kommentaren till 1 §). I 8 § första stycket föräldraledighetslagen (1995:584) finns bestämmelser om en arbetstagares rätt till ledighet under den tid arbetstagaren får tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. socialförsäkringsbalken eller under den tid arbetstagaren skulle ha haft rätt till tillfällig föräldrapenning i vissa situationer. En arbetstagare har i enlighet med vad som följer av de bestämmelserna rätt till föräldraledighet även när det gäller tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av 2 § förordningen.

Enligt *första stycket* har en förälder rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av ett barn, om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med att den verksamhet enligt skollagen (2010:800) som barnet normalt deltar i är stängd eller delvis stängd i vissa situationer. Verksamheter som omfattas av skollagen är bland annat förskoleenheter, skolenheter och fritidshem. Det handlar om sådana situationer som avses i 3 § första stycket eller 4 § första stycket lagen (2020:148) om tillfällig stängning av verksamheter på skolområdet vid extraordinära händelser i fredstid och i 2 § första stycket förordningen (2020:115) om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta (se även bet. 2019/20:UbU25 s. 13 och 15 f. och regeringens förordningsmotiv 2020:1, 2020:2 och 2020:4).

De barn som berättigar till sådan tillfällig föräldrapenning som avses i paragrafen är desamma som berättigar till tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 16, 22 och 27 §§ socialförsäkringsbalken. De barn som avses i de paragraferna är barn som inte har fyllt 12 år, barn som har fyllt 12 men inte 16 år och som har ett styrkt behov av särskild vård eller tillsyn av vissa utpekade anledningar och barn som har fyllt 16 år och som omfattas av personkretsen i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Barn i det sistnämnda fallet omfattas som huvudregel av regleringen i fråga till dess att barnet har fyllt 21 år, men kan under vissa förutsättningar omfattas av regleringen som längst till och med vårterminen det år då barnet fyller 23 år. Se kommentaren till 8 § för en beskrivning av hur det särskilda vård- eller tillsynsbehovet för barn mellan 12 och 16 år kan styrkas. En förälders behov av att avstå från förvärvsarbete ska bedömas utifrån samma grunder som gäller för bedömningen av om en förälder behöver avstå från förvärvsarbete när det gäller tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av bestämmelser i 13 kap. socialförsäkringsbalken.

Av *andra stycket* framgår att definitionen av att en verksamhet är stängd är densamma som i 2 § lagen om tillfällig stängning av verksamheter på skolområdet vid extraordinära händelser i fredstid. Enligt den bestämmelsen avses med att en förskoleenhet, skolenhet, fritidshem eller annan verksamhet enligt skollagen är stängd, att verksamhetens lokaler är stängda för barnen eller eleverna, men att undervisning bedrivs där eleven och läraren är åtskilda i rum men inte i tid, eller i både rum och tid, eller att någon verksamhet tillfälligt inte alls bedrivs (se även bet. 2019/20:UbU25 s 12). Vidare framgår av stycket att definitionen av att en verksamhet är delvis stängd är densamma som i 2 § tredje stycket förordningen om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta. Den bestämmelsen avser endast skolenheter. Det anges att med att en skolenhet är delvis stängd avses att utbildning bedrivs med en mindre andel elever närvarande i skolenhetens lokaler och att övrig undervisning bedrivs där eleven och läraren är åtskilda i rum men inte i tid, eller i både rum och tid, eller att viss verksamhet tillfälligt inte alls bedrivs (se även regeringens förordningsmotiv 2020:4).

**3 §** Tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av 2 § lämnas under ett obegränsat antal dagar.

I paragrafen anges att tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av 2 § lämnas under ett obegränsat antal dagar.

**4 §** En förälder har, på det sätt som avses i 13 kap. 18 § första meningen socialförsäkringsbalken, inte rätt till tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av 2 § för tid när föräldrapenning annars skulle ha lämnats. Detta gäller oavsett barnets ålder.

Paragrafen innebär att tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av 2 § inte lämnas för tid då ledighet med föräldrapenning pågår, dvs. föräldrapenning kan i den situationen inte bytas ut mot tillfällig föräldrapenning. En motsvarande bestämmelse finns i 13 kap. 18 § första meningen socialförsäkringsbalken när det gäller tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 16 § samma balk. Förordningens bestämmelse och 13 kap. 18 § första meningen socialförsäkringsbalken ska tillämpas på samma sätt, med undantag för den åldersbegränsning som finns i bestämmelsen i socialförsäkringsbalken.

**5 §** Försäkringskassan får fatta beslut enligt 13 kap. 4 § socialförsäkringsbalken för tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av 2 § i fråga om barn som avses i 13 kap. 22 eller 27 § socialförsäkringsbalken.

Av paragrafen följer att Försäkringskassan, enligt vad som anges i 13 kap. 4 § socialförsäkringsbalken, i förväg får pröva om förutsättningarna är uppfyllda för tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av 2 § i fråga om barn som avses i 13 kap. 22 eller 27 § socialförsäkringsbalken. Ett beslut om detta är enligt 13 kap. 4 § samma balk bindande för den tid som anges i beslutet, men kan omprövas om de förhållanden som har lagts till grund för beslutet ändras.

**6 §** Överlåtelse enligt 13 kap. 8 § socialförsäkringsbalken av rätten till tillfällig föräldrapenning får, utöver i de fall som anges i den paragrafen, göras i samband med att den verksamhet enligt skollagen (2010:800) som barnet normalt deltar i är stängd eller delvis stängd.

Försäkringskassan får fatta beslut enligt 13 kap. 9 § socialförsäkringsbalken även när det gäller rätt till tillfällig föräldrapenning i det fall som anges i första stycket. Som villkor för detta gäller det som anges i 13 kap. 9 § andra stycket socialförsäkringsbalken.

Paragrafen reglerar frågor om överlåtelse av rätten till sådan tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av 2 §.

Av *första stycket* följer att även rätten till sådan tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av 2 § kan överlåtas till någon som är försäkrad för tillfällig föräldrapenning och som i stället för föräldern avstår från förvärvsarbete för vård av barnet. En sådan överlåtelse görs med stöd av 13 kap. 8 § socialförsäkringsbalken. Det innebär att hänvisningarna till den paragrafen i 11 kap.



5 § andra stycket och 6 § socialförsäkringsbalken omfattar även överlåtelse i den situation som avses i detta stycke.

Av *andra stycket* följer att Försäkringskassan, efter medgivande av en förälder, under de förutsättningar som anges i 13 kap. 9 § andra stycket socialförsäkringsbalken får besluta att en annan person som är försäkrad för tillfällig föräldrapenning och som i stället för föräldern avstår från förvärvsarbete ska få rätt till tillfällig föräldrapenning även i det fall som anges i första stycket. Ett sådant beslut fattas med stöd av 13 kap. 9 § socialförsäkringsbalken. Det innebär att hänvisningarna till den paragrafen i 11 kap. 5 § andra stycket och 6 § socialförsäkringsbalken omfattar även beslut i den situation som avses i detta stycke.

7 § I stället för det som följer av hänvisningen i 13 kap. 33 § tredje stycket socialförsäkringsbalken till 28 kap. 7 § 1 samma balk ska tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av 2 § beräknas på ett underlag som motsvarar 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst sedan denna har multiplicerats med talet 0,87.

I paragrafen finns ett undantag från bestämmelserna om beräkning av tillfällig föräldrapenning, som endast gäller i fråga om tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av 2 §. Undantaget avser det beräkningsunderlag som ska ligga till grund för sådan tillfällig föräldrapenning. De allmänna bestämmelserna om beräkning av tillfällig föräldrapenning finns i 13 kap. 33–38 §§ socialförsäkringsbalken. Enligt 13 kap. 33 § tredje stycket balken ska bland annat bestämmelsen om beräkningsunderlag i 28 kap. 7 § 1 samma balk tillämpas. Förordningens paragraf innebär att sådan tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av 2 § ska beräknas på ett underlag som motsvarar 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst, beräknad på det sätt som anges i 13 kap. 33 § tredje stycket socialförsäkringsbalken, sedan denna inkomst har multiplicerats med talet 0,87, i stället för talet 0,97 som följer av 28 kap. 7 § 1 samma balk. I övrigt ska beräkningen göras på det sätt som anges i 13 kap. 33–38 §§ socialförsäkringsbalken.

#### **Undantag från krav på läkarutlåtande**

8 § Med undantag från det som anges i 110 kap. 18 § första meningen socialförsäkringsbalken får det särskilda vård- eller tillsynsbehov som krävs för tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 22 § samma balk styrkas på annat sätt än genom läkarutlåtande.

Paragrafen innehåller ett undantag från kravet enligt 110 kap. 18 § första meningen socialförsäkringsbalken på läkarutlåtande för att styrka det sär-

skilda vård- och tillsynsbehovet enligt 13 kap. 22 § samma balk för barn som fyllt 12 men inte 16 år. Det särskilda behovet kan därmed styrkas även på annat sätt, dvs. genom handlingar i annan form än ett utlåtande och från andra personer än läkare. Det kan t.ex. handla om ett utlåtande eller intyg av någon annan personal inom hälso- och sjukvården eller någon personal i förskolans eller skolans verksamhet, såsom kurator, psykolog, fysioterapeut eller specialpedagog. Det kan även handla om t.ex. en journalanteckning från hälso- och sjukvården. Det bör vara fråga om information från en person som i sin yrkesroll har god kompetens att bedöma barnets behov av tillsyn och vård. Det är Försäkringskassan som i det enskilda fallet bedömer vad som krävs för att det särskilda vård- eller tillsynsbehovet ska anses vara styrkt. Undantaget gäller även vid Försäkringskassans beslut enligt 13 kap. 4 § socialförsäkringsbalken.

### **Bemyndiganden**

9 § Försäkringskassan får meddela ytterligare föreskrifter om tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av denna förordning. Försäkringskassan får även meddela föreskrifter om undantag från bestämmelserna om handläggning av ärenden i 110 kap. socialförsäkringsbalken när det gäller ärenden om sådan tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av denna förordning.

Föreskrifter enligt första stycket får endast meddelas vid extraordinära händelser i fredstid.

Försäkringskassan får meddela föreskrifter om verkställigheten av denna förordning.

I paragrafen finns bemyndiganden för Försäkringskassan att meddela föreskrifter.

Enligt *första stycket* får Försäkringskassan meddela ytterligare föreskrifter om tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av förordningen. Försäkringskassan får även meddela föreskrifter om undantag från bestämmelserna om handläggning av ärenden i 110 kap. socialförsäkringsbalken när det gäller ärenden om sådan tillfällig föräldrapenning som lämnas med stöd av denna förordning.

I *andra stycket* anges att Försäkringskassan får meddela föreskrifter enligt första stycket endast vid extraordinära händelser i fredstid. Innebörden av begreppet extraordinära händelser i fredstid framgår av propositionen Extra ändringsbudget för 2020 – Åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:132 s. 91 f. och 96 f.).

I *tredje stycket* ges Försäkringskassan ett bemyndigande att besluta om verkställighetsföreskrifter till förordningen.

Vid framtagandet av föreskrifter enligt denna paragraf ska Försäkringskassan bl.a. iakttä vad som framgår av förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning och, såvitt gäller första stycket, förordningen (2014:570) om regeringens medgivande till beslut om vissa föreskrifter. Av 2 § sistnämnda förordning framgår att en förvaltningsmyndighet ska inhämta regeringens medgivande att besluta föreskrifter som vid tillämpningen kan få effekter på kostnader för staten, kommuner eller regioner som inte är oväsentliga. Regeringen ska inför sitt beslut få del av förslaget till föreskrifter och den konsekvensutredning som ligger till grund för förslaget. Om det innebär fara för miljön, rikets säkerhet, liv, personlig säkerhet eller hälsa eller risk för betydande ekonomisk skada om föreskrifterna inte beslutas, får enligt 3 § samma förordning regeringens medgivande inhämtas i efterhand.

#### **Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser**

1. Denna förordning träder i kraft den 25 april 2020.
2. Bestämmelserna om tillfällig föräldrapenning i 2–4, 6 och 7 §§ och om undantag från kravet på läkarutlåtande i 8 § tillämpas inte på tillfällig föräldrapenning som avser tid före ikraftträdandet.

*Första punkten* anger att förordningen träder i kraft den 25 april 2020.

Av *andra punkten* följer att bestämmelserna om tillfällig föräldrapenning i 2–4, 6 och 7 §§ inte tillämpas i fråga om tillfällig föräldrapenning som avser tid före ikraftträdandet. Detsamma gäller bestämmelsen om undantag från kravet på läkarutlåtande i 8 §. Det innebär att de dagar under vilka föräldern har vårdat barnet och som föräldern söker tillfällig föräldrapenning för ska ha infallit den dag förordningen träder i kraft eller senare.